



**Evropská kampaň
za trvale udržitelná
města a obce**

**Základní dokumenty
1994-99**

Obsah

Úvod

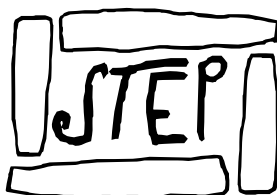
**Charta evropských měst a obcí směřujících
k trvale udržitelnému rozvoji (Aalborgská charta) 4**

Lisabonský akční plán - od Charty k akci 8

**Hannoverská výzva čelních představitelů evropských
měst a obcí na přelomu 21. století 11**

**Příloha - Přihláška k Evropské kampani
za trvale udržitelná města a obce**

Vydala Síť ekologických poraden ČR



SÍŤ EKOLOGICKÝCH PORADEN ČR

ve spolupráci se Svazem měst a obcí ČR a Českým ekologickým ústavem



září 2000

Úvod

Síť ekologických poraden České republiky (STEP ČR) ve spolupráci s Evropskou kampaní za trvale udržitelná města a obce vám s potěšením zasílají materiál, který vám poskytne základní informace o kampani za trvale udržitelná města.

Soubor tří základních textů kampaně vznikl jako součást projektu nazvaného „Příprava střední a východoevropských místních úřadů na integraci do Evropské unie“. Projekt byl koordinován Audrone Alijosiute z litevského ECAT jako součást pracovní náplně studijního pobytu v kanceláři Evropské kampaně za trvale udržitelná města a obce ve spolupráci se sítí CEMR sdružující koordinátory místní Agendy 21, která byla vytvořena národními asociacemi. Tato organizace funguje jako informační kanál a věnuje se také zvyšování povědomí o evropské kampani a procesu místní Agendy 21.

Tato kampaň byla zahájena na závěr První evropské konference o trvale udržitelných městech (Aalborg,

Dánsko) v roce 1994 s cílem propagovat principy trvale udržitelného žití na místní úrovni s využitím místní Agendy 21 a souvisejících projektů. Aalborgskou konferenci následovala druhá a třetí Evropská konference v Lisabonu a Hannoveru. Kampaň je podporována aliancí pěti mezinárodních organizací - Mezinárodním výborem místních ekologických iniciativ (ICLEI), Radou evropských místních úřadů a regionů (CEMR), sítí EUROCITIES, Organizací spojených měst (UTO) a Světovou zdravotnickou organizací (WHO) - Projekt zdravých měst. Aktivity této kampaně jsou podporovány expertní skupinou pro urbanismus při Evropské unii a generálním direktorátem pro životní prostředí při Evropské komisi. V současné době se kampaně účastní zástupci místních úřadů z přibližně 800 měst ze 34 evropských zemí.

Více informací o Evropské kampani za trvale udržitelná města a obce můžete získat na adrese:

European Sustainable Cities & Towns Campaign
Rue de Trèves/Trierstraat 49-51, Box 3
B-1040 Bruxelles
Belgium
Tel.: + 32 2 230 53 51
Fax: + 32 2 230 8850
E-mail: Campaign.office@skynet.be
<http://www.sustainable-cities.org>

Doporučujeme vašim místním politikům, aby se připojili ke Kampani svým podpisem a naplňovali zásady obsažené v Chartě.

Anglickou verzi formuláře pro připojení se k Evropské kampani za trvale udržitelná města a obce najdete v příloze na konci této brožury.

Charta evropských měst a obcí směřujících k trvale udržitelnému rozvoji - Aalborgská charta

schválená účastníky Evropské konference těchto měst v Aalborgu, Dánsko, 27. května 1994

Část I: Souhlasné prohlášení k udržitelnému rozvoji evropských měst a obcí

Část II: Evropská kampaň za trvale udržitelná města a obce

Část III: Účast na programu místní Agenda 21: Plány místních akcí pro udržitelný rozvoj

Část I Souhlasné prohlášení k udržitelnému rozvoji evropských měst a obcí

I.1. Role evropských měst

My, evropská města, signatáři této Charty, prohlašujeme, že v toku dějin naše města existovala v rámci říší i mimo ně, v národních státech a režimech, a přežívala jako centra společenského života, ekonomických procesů, jako strážci kultury, dědictví a tradice. Spolu s rodinami a okolím byla města základními prvky našich společností a států. Města byla také středisky průmyslu, umění, obchodu, vzdělání a vlád. Chápeme, že náš současný městský životní styl, zvláště s našimi modely dělby práce a pracovních funkcí, využití půdy, dopravy, průmyslové výroby, zemědělství, aktivit volného času a takto daným životním standardem, nás činí v podstatě zodpovědnými za mnohé problémy životního prostředí, které před lidstvem vyvstávají. Toto obzvláště souvisí s tím, že 80 % evropské populace žije v městských oblastech.

Poznali jsme, že všichni v současnosti žijící lidé, tím méně pak budoucí generace, nemohou využívat zdroje v průmyslových zemích na nynější úrovni bez poškození přírodního bohatství.

Jsme přesvědčeni, že udržitelný lidský život na této zeměkouli nemůže být dosažen bez udržitelného rozvoje místních komunit. Místní úřady mají blízko k místům vzniku problémů životního prostředí a nejbližší k obyvatelům a podílí se s vládami na zodpovědnosti v každém úsilí o dobrou existenci lidstva a přírody. Proto jsou města klíčovými prvky v procesu změn životních stylů, výroby, spotřeby a městského prostředí.

I.2. Pojmy a principy udržitelného rozvoje

My, města, chápeme, že idea udržitelného rozvoje nám pomáhá založit náš životní standard na únosné přírodní kapacitě. Snažíme se o dosažení sociální spravedlnosti, udržitelné ekonomiky a životního prostředí. Sociální spravedlnost bude muset být nutně založena na ekonomické udržitelnosti a rovnoprávnosti, které vyžadují udržitelný rozvoj životního prostředí.

Udržitelnost životního prostředí znamená ochranu přírodního kapitálu. To vyžaduje, aby rychlost spotřeby obnovitelných surovin, vody a energetických zdrojů nepřevýšila rychlost jejich přirozené obnovy a aby spotřeba neobnovitelných zdrojů nebyla rychlejší než jejich nahrazování zdroji obnovitelnými. Udržitelnost prostředí také znamená, že stupeň emitovaných znečišťujících látek nepřevyšuje schopnost ovzduší, vody a půdy je pohltit a zpracovat.

V neposlední řadě je v rámci udržitelnosti prostředí nezbytná ochrana biodiverzity, lidského zdraví a kvality ovzduší, vody a půdy na stupni, který vyhovuje lidskému životu a jeho existenci, i životu živočichů a rostlin pro všechny věky.

I.3. Místní strategie pro udržitelný rozvoj

My, města, jsme přesvědčena, že město je jednak největším prvotním původcem mnoha nerovnovážných stavů v architektuře, sociálních podmínkách, ekonomice, politice, přírodních zdrojích a životním prostředí, jež poškozují náš moderní svět, a naopak nejmenší jednotkou, ve které mohou být tyto problémy smysluplně vyřešeny integrovaným, holistickým a udržitelným způsobem. Protože je každé město odlišné, musíme najít své individuální cesty vedoucí k udržitelnému rozvoji. Spojíme principy udržitelnosti v našich politikách a budeme vytvářet příslušné pozice našich měst na základě místních přiměřených strategií.

I.4. Udržitelný rozvoj jako tvořivý, místní proces usilující o rovnováhu

My, města, si uvědomujeme, že udržitelnost není ani vize, ani neměnný stav, ale tvořivý místní proces snažící se o rovnováhu, který je rozšířen do všech oblastí místního rozhodování. Zajišťuje zpětnou vazbu v řízení města, jehož činnosti směřují buď k rovnováze městského ekosystému, nebo ji narušují. Město je vnímáno jako organický celek a účinnost všech význam-

ných aktivit je výrazná, pokud je řízení města založeno na informacích získaných v tomto procesu. Díky tomuto procesu se mohou město i občané kvalifikovaně rozhodovat. V rámci řídicího procesu, který vychází ze zásad udržitelného rozvoje, mohou být učiněna rozhodnutí, která nejenom reprezentují současné zájmy, ale i zájmy budoucích generací.

I.5. Řešení problémů vyjednáváním navenek

My, města, uznáváme, že město si nesmí dovolit přenášet své problémy do širokého okolí nebo do budoucnosti. Proto musí být veškeré problémy či nerovnováhy města přivedeny k rovnováze buď uvnitř města samého, nebo s využitím poněkud většího systému na regionální nebo národní úrovni. To je podstatou vnějšího vyjednávání. Použití tohoto principu poskytuje každému městu velkou volnost při stanovení typu jeho aktivit.

I.6. Udržitelný ekonomický rozvoj města

My, města, jsme si vědoma, že limitujícími faktory našeho ekonomického rozvoje se stal přírodní kapitál, jako je atmosféra, půda, voda a les. Proto do tohoto kapitálu musíme investovat. V pořadí důležitosti to vyžaduje:

1. investice do zachování stávajícího přírodního kapitálu, jako jsou zásoby podzemních vod, půda, stanoviště vzácných druhů
2. podpora růstu přírodního kapitálu omezením současné úrovně jeho exploatace, např. využíváním obnovitelných zdrojů energie
3. investice do snižování tlaku na přírodní kapitál rozšiřováním umělé vytvářeného přírodního prostředí, jako jsou např. městské parky sloužící pro rekreaci a snižující tlak na přirozené lesy, a
4. zvyšování efektivity využívání produktů, jako jsou např. energeticky úsporné budovy, environmentálně šetrná městská doprava.

I.7. Sociální podmínky pro trvalou udržitelnost města

My, města, si uvědomujeme, že chudí jsou nejvíce ohrožováni environmentálními problémy (jako je hluk a znečištěné ovzduší z dopravy, nedostatek estetických hodnot, nezdravé bydlení, nedostatek volného prostranství) a zároveň nemají schopnost je sami řešit. Nerovné rozdělení bohatství působí jednak neudržitelné chování, jednak znesnadňuje provedení změn. Snažíme se integrovat základní lidské sociální potřeby, stejně jako péči o zdraví, zaměstnanost a programy bydlení do ochrany životního prostředí. Chceme se poučit z prvotních zkušeností s trvale udržitelným způsobem života tak, abychom skutečně přispěli ke zkvalitnění života občanů, a nikoli pouze maximalizovali spotřebu.

Budeme se snažit vytvářet pracovní místa, která přispějí k trvalé udržitelnosti města a zároveň sníží nezaměstnanost. Při snaze o přilákání nebo vytvoření pracovních míst budeme posuzovat každý podnikatelský

telský záměr podle kritérií trvalé udržitelnosti, abychom podpořili vytváření dlouhodobých pracovních míst a výrobu zboží s dlouhou dobou spotřeby v souladu s principy trvalé udržitelnosti.

I.8. Trvale udržitelné využívání půdy

My, města, si uvědomujeme důležitost efektivního využívání půdy a vytvoření takové územně plánovací politiky našich místních samospráv, která bude obsahovat strategické environmentální posouzení všech záměrů. Měli bychom využít možností efektivní veřejné dopravy a efektivního využívání energie, které poskytuje vysoká hustota zástavby, ovšem při zachování lidských rozměrů rozvoje. Jak při programech obnovy starých částí, tak při plánování nových čtvrtí se budeme snažit o kombinování funkcí a tak snižovat potřebu mobility. Vědomí spravedlivé meziregionální závislosti by nám mělo umožnit vyvážit toky mezi městem a venkovem a předejít tomu, aby města neúměrně čerpala zdroje z okolních oblastí.

I.9. Vzorce trvale udržitelné městské mobility

My, města, budeme usilovat o zlepšení přístupnosti a udržení sociálního blaha a městského životního stylu s menším množstvím potřebného transportu. Víme, že omezení vynucené mobility a zastavení podpory nadbytečného používání motorových vozidel je nezbytností v trvale udržitelném městě. Měli bychom dát přednost ekologičtějším způsobům dopravy (zejména chůzi, cyklistice, veřejné dopravě) a v našich plánech maximálně využít kombinace těchto způsobů dopravy. Individuální motorizovaná doprava ve městě musí mít pouze doplňkovou funkci pro zabezpečení místních služeb a udržení ekonomické aktivity města.

I.10. Zodpovědnost vůči globálnímu klimatu

My, města, víme, že významné nebezpečí, které představuje globální oteplování pro přírodu, člověkem vytvořené prostředí i budoucnost lidstva, vyžaduje co nejrychlejší odezvu dostatečnou pro stabilizaci a redukci emisí skleníkových plynů do atmosféry. Je důležité chránit globální zdroje biomasy, jak lesy, tak fytoplankton, které hrají zásadní roli v zemském uhlíkovém cyklu. Zamezení emisím z fosilních paliv bude vyžadovat koncepty a iniciativy založené na důkladném pochopení jak alternativ, tak i městského prostředí jako energetického systému. Jedinou trvale udržitelnou alternativou jsou obnovitelné zdroje energie.

I.11. Prevence znečištění ekosystémů

My, města, jsme si vědoma toho, že do ovzduší, vod, půdy a potravy se dostává stále více a více jedovatých a nebezpečných látek, které v rostoucí míře ohrožují lidské zdraví a ekosystémy. Podnikneme všechny kroky pro to, aby další znečišťování bylo zastaveno a aby mu bylo zamezeno u zdroje.

I.12. Místní samospráva jako podmínka

My, města, věříme, že máme sílu, znalosti i tvořivý potenciál, abychom vytvořili cesty k trvale udržitelnému životu a vedli naše města po nich. Jako demokraticky zvolení zástupci našich místních společenství jsme připraveni převzít zodpovědnost za úkol přetvořit naše města v města trvale udržitelná. Míra, s níž jsou města schopna reagovat na tuto výzvu, záleží na rozsahu kompetencí daných samosprávám na základě principu subsidiarity. Je nezbytné, aby na místní úrovni zůstal dostatek pravomocí a aby měly místní samosprávy solidní finanční podmínky.

I.13. Obyvatelé jako klíčové prvky a vtažení veřejnosti do projektu

My, města, se zaručujeme plnit mandát daný programem Agenda 21 v Rio de Janeiro, a postupovat v rámci rozvoje našich plánů místní Agendy 21 společně se všemi stranami našich obcí - obyvateli, podniky a zájmovými skupinami. Uvědomujeme si nutnost rozšířit mezi všemi těmito stranami výzvu k zodpovědnosti za uskutečnění Pátého environmentálního akčního programu Evropské unie, daného heslem „Směrem k udržitelnému rozvoji“. Proto založíme své snahy na spolupráci mezi všemi zúčastněnými stranami. Zajistíme, aby všichni obyvatelé a zájmové skupiny měli přístup k informacím a mohly se podílet na místním rozhodování. Budeme hledat příležitosti pro osvětu a školení o udržitelném rozvoji, a to nejen pro širokou veřejnost, ale také pro zvolené zástupce a úředníky místních úřadů.

I.14. Nástroje pro udržitelný rozvoj v řízení města

My, města, se zaručujeme využít dostupné politické i technické nástroje k přiblížení řízení města jako ekosystému. Použijeme širokou řadu nástrojů, včetně sběru a zpracování dat, dále plánování v životním prostředí, regulační, ekonomické a komunikační nástroje, jako jsou například nařízení, daně a poplatky, a také mechanismy, které zahrnují účast veřejnosti. Snažíme se o vytvoření nového rozpočtového systému, který dovolí hospodaření s našimi přírodními zdroji tak ekonomicky, jak hospodaříme se zdroji „umělými“, například s penězi.

Víme, že musíme založit tvorbu naší politiky a řídicího úsilí, zejména monitorování našeho životního prostředí, kontrolu, zdaňování, účtování, rozvahové a informační systémy, na různých typech indikátorů, které zahrnují kvality městského prostředí, městských toků a modelů, přičemž nejdůležitějšími jsou indikátory udržitelného rozvoje městských systémů.

My, města, si uvědomujeme, že v mnoha evropských městech již byla úspěšně aplikována celá řada politických rozhodnutí a aktivit s pozitivními ekologickými výsledky. Avšak přestože jsou tyto nástroje účinné pro snižování tlaku neudržitelného rozvoje, samy v sobě neobrací celkový směr společnosti. Avšak města mají ještě stále silnou ekologickou základnu a tím danou skvělou možnost prvního kroku v integraci svých politik a aktivit v rámci procesu hospodaření města, a v tomto procesu jsme vyzýváni rozvíjet své vlastní strategie, zkoušet je v praxi a podílet se o zkušenosti.

Část II

Evropská kampaň za trvale udržitelná města a obce

My, města, signatáři této Charty, se budeme vzájemně učit ze zkušeností a úspěšných místních příkladů. Budeme se navzájem povzbuzovat k vytváření dlouhodobých plánů místních akcí (místní Agenda 21), abychom tímto posílili spolupráci mezi představiteli měst a zapojili se do akcí Evropské unie v oblasti městského prostředí.

Začínáme zde *Evropskou kampaň za trvale udržitelná města a obce*, abychom povzbudili a podpořili města směřující k udržitelnému rozvoji. Počáteční fáze této kampaně bude dvouletá a po jejím skončení bude další rozvoj stanoven na II. Evropské konferenci na podporu udržitelného rozvoje měst, která bude pořádána v roce 1996.

Zveme všechny místní představitele měst i vesnic, a kterékoliv místní představitele evropské sítě, aby se připojili k této kampani přijetím a podepsáním této Charty.

Požadujeme, aby všichni hlavní místní představitelé vzali do rukou koordinaci této kampaně. Koordinační výbor bude vytvořen ze zástupců těchto sítí. Budou sepsány dohody pro ty místní představitele, kteří nejsou členy žádné sítě.

Předpokládáme, že hlavní aktivity kampaně budou tyto:

- usnadňovat vzájemnou podporu mezi evropskými městy v navrhování, rozvoji a uskutečňování politiky udržitelného rozvoje,
- sbírat a rozšiřovat informace o dobrých příkladech na místní úrovni,
- získat pro myšlenku udržitelného rozvoje další místní představitele,
- získávat další signatáře Charty,
- organizovat každoroční předávání cen městům usilujícím o udržitelný rozvoj,
- formulovat politická doporučení Evropské komisi,
- zajistit informování měst s udržitelným rozvojem o práci expertní skupiny pro městské prostředí,
- podpořit tvůrce místní politiky k uskutečňování doporučení a legislativy Evropské unie,
- vydávat zpravodaj o kampani.

Tyto činnosti kampaně budou vyžadovat koordinaci.

Část III

Účast na programu místní Agenda 21 Plány místních akcí pro udržitelný rozvoj

My, evropská města, signatáři této charty, se zaručujeme podpisem a připojením se k „Evropské kampani za trvale udržitelná města a obce“, že se budeme snažit dosáhnout konsensu v našich obcích na základě programu místní Agenda 21 do konce roku 1996. Tak bude splněn mandát podpořený kapitolou 28 z Agendy 21, jak bylo odsouhlaseno na Summitu Země v Riu v červnu 1992. Prostřednictvím našich plánů místních akcí přispějeme k uskutečňování Pátého akčního programu o životním prostředí Evropské unie pod heslem „Směrem k udržitelnému rozvoji“. Proces místní Agendy 21 bude rozvíjen na základě Části I této Charty.

Navrhujeme, aby proces příprav a plánování místních akcí zahrnoval následující kroky:

- seznámení se s již existujícími plány, finančními rámci a dalšími plány a programy,
- systematické zjišťování problémů a jejich příčin prostřednictvím široké veřejné debaty,
- prioritizace úkolů, jak určit průvodce zjištěných problémů,

- vytvoření vize pro udržitelný rozvoj obce za účasti všech stran komunity,
- úvaha a odhad alternativních strategických voleb,
- sestavení dlouhodobého plánu místních akcí pro udržitelný rozvoj, zahrnující měřitelná směrná čísla,
- program uskutečňování plánu, včetně přípravy časového rozvrhu a údajů o přidělení odpovědnosti mezi partnery,
- vytvoření systému a postupů pro monitorování a informování o uskutečňování plánu

Budeme potřebovat kontrolu, jestli jsou opatření našich místních představitelů přiměřená a efektivní tak, aby dovolovaly rozvoj procesu místní Agendy 21, včetně dlouhodobých plánů místních akcí pro udržitelný rozvoj. Je vhodné věnovat úsilí na zlepšování kapacit organizace, jež bude zahrnovat posouzení politických opatření, administrativních postupů, statutární a interdisciplinární práce, dostupné lidské zdroje a spolupráci domácích představitelů, včetně společností a sítě.

Podepsáno v Aalborgu, Dánsko, 27. května 1994

Lisabonský akční plán - od Charty k akci

Úvod

Tisíc zástupců místních a regionálních úřadů z celé Evropy se sešlo na Druhé evropské konferenci o trvale udržitelných městech, která se konala od 6. do 8. října 1996 v portugalském Lisabonu. Diskutovali o aktuálním stavu procesu místní Agendy 21 v 35 evropských zemích a zhodnotili vývoj, kterého bylo dosaženo od první konference uspořádané v dánském Aalborgu v květnu 1994. Vyměnili si názory a zkušenosti z práce na svých místních projektech a zvažovali možnosti spolupráce s ostatními evropskými komunitami na společných projektech. Identifikovali potřeby místních úřadů zapojených do procesu místní Agendy 21 a přispěli k návrhu další fáze Kampaně.

Evropská kampaň za trvale udržitelná města a obce vznikla na konferenci v Aalborgu z iniciativy magistrátů osmdesáti evropských měst. Jejich představitelé podepsali Chartu evropských měst a obcí směřující k trvale udržitelnému rozvoji, nazývanou také Aalborgská charta. Do současné doby se k této Chartě připojilo 250 místních a regionálních úřadů, které se tímto podpisem zavázaly k aktivnímu zapojení do procesu dosažení konsensu mezi místními komunitami o dlouhodobých cílech akčního plánu k dosažení trvalé udržitelnosti (místní Agenda 21).

Počáteční dvouletá fáze byla převážně věnována šíření informací o principech místní udržitelnosti formou zveřejňování obsahu Aalborgské charty, získávání dalších místních úřadů k zapojení se do se do Kampaně, podepsání Charty a poskytování pomoci při seznamování se s procesem místní Agendy 21. Další etapa zahájená na Lisabonské konferenci bude zaměřena na zavedení principů zakotvených v Chartě, zahájení a pokračování procesu místní Agendy 21 a zavedení plánu místní udržitelnosti do praxe. Evropské místní úřady zapojené v této fázi budou podporovat nejen uskutečňování zásad Agendy 21 (Rio, 1992) ale také Agendy pro zachování přírodních stanovišť (Istanbul, 1996).

Účastníci Lisabonské konference v roce 1996 podepsali následující dokument nazvaný „Od Charty k akci“. Tento materiál vznikl na základě praktických zkušeností tak jak byly prezentovány a diskutovány na 26 pracovních skupinách utvořených v rámci Konference. Rovněž byly vzaty v úvahu principy a doporučení obsažené v Aalborgské chartě, praktickém průvodci „Krok za krokem“ vytvořeném anglickým výborem Local Government Management Board, dále byla použita Zpráva o trvale udržitelných městech sestavená expertní skupinou Evropské komise pro urbanismus, Průvodce plánováním místní Agendy 21 sestaveným Mezinárodním výborem pro místní aktivity v oblasti životního prostředí.

Tím, že se účastníci první konference evropských místních vlád zapojili do další fáze Evropské kampaně za trvale udržitelná města, hlásí se také k závěrům Konfe-

rence Organizace spojených národů o přírodních stanovištích konané v Istanbulu v červnu 1996. Přejí si tak přispět k Agendě za zachování přírodních stanovišť.

Lisabonský akční plán: Od Charty k akci

1. Jsme přesvědčeni, že přijetí Aalborgské charty je nejlepším začátkem procesu místní Agendy 21.
2. Domníváme se, že by místní úřady měly být hlavním facilitátorem procesu místní Agendy 21.
3. Víme, že proces místní Agendy 21 si vyžaduje zapojení celé komunity, ať už se jedná o městské a nebo vesnické prostředí.
4. Zapojíme se do konzultací a vytvoření partnerství s různými složkami naší komunity a tím dosáhneme společného postupu v řešení jednotlivých úkolů.
5. Budeme se snažit, aby náš vlastní domov byl zcela jasně v souladu s principy, které propagujeme.
6. Budeme náš postup systematicky plánovat, abychom pokročili od analyzování ke konkrétní akci.
7. Budeme integrovat otázky životního prostředí s aspekty ekonomického a sociálního rozvoje, abychom zlepšili zdraví a kvalitu života našich spoluobčanů.
8. Budeme používat moderní nástroje řízení k dosažení trvale udržitelného žití.
9. Vytvoříme programy pro zvýšení uvědomění o zásadách trvale udržitelného žití našich spoluobčanů, jednotlivých zájmových skupin, stejně jako politiků a místních a státních úředníků.
10. Posílíme naše postavení vzájemnou spoluprací, vytvářením aliancí, sítí a organizováním kampaní.
11. Vybudujeme severojižní a východozápadní alianci pro trvale udržitelné žití.
12. Budeme postupovat ve shodě s Evropskou kampaní za trvale udržitelná města.

Lisabonský akční plán: od Charty k akci

Příprava místních úřadů pro proces místní Agendy 21

1. Jsme přesvědčeni, že přijetí Aalborgské charty je nejlepším začátkem procesu místní Agendy 21.

Pro přijetí zásad místní Agendy 21 je třeba politické vůle. Nalezneme skupinu motivovaných lidí, kteří by se této iniciativy ujali. Budeme používat myšlenky a koncepty obsažené v místní Agendě 21, Pátém akčním programu Evropské unie pro životní prostředí, Aalborgské chartě a zásady přijaté na Konferenci Organizace spojených národů o přírodních stanovištích. Vytvoříme pracovní program a časový plán tohoto procesu s jasně definovanými jednotlivými fázemi a cíli. Tím, že podepíšeme Aalborgskou chartu se připojujeme k Evropské kampani za trvale udržitelná města. Připojíme se k síti místních úřadů, které podle našeho názoru mohou nejlépe poskytovat poradenství a praktickou podporu pro ekologický rozvoj a zavádění zásad trvale udržitelného žití.

2. Domníváme se, že by úřady měly být hlavním facilitátorem procesu místní Agendy 21.

Místní úřady by měly přirozeně ztrácet svůj suverénní přístup a přijmout roli facilitátora, zajistit důvěryhodnost celého procesu, přispět pracovní kapacitou svých zaměstnanců a finančně přispět na zajištění profesionálního facilitátora a mediátora, sehrát vedoucí roli, ale nedominovat.

3. Víme, že proces místní Agendy 21 si vyžaduje zapojení celé komunity, ať už se jedná o městské, a nebo vesnické prostředí.

Vnitřní spolupráce propojuje členy rady a administrativy, volené zástupce a úředníky všech oddělení a různé úrovně zodpovědnosti. Nezbytností je vzdělávání volených představitelů i úředníků o principech trvale udržitelného žití. Nutná je spolupráce nejrůznějších sektorů. Princip místní trvalé udržitelnosti v sobě zahrnuje nejen péči o životní prostředí, ale i aspekty sociální a ekonomické.

Strategie k zapojení celé komunity

4. Zapojíme se do konzultací a vytvoření partnerství s různými složkami naší komunity a tím dosáhneme společného postupu v řešení jednotlivých úkolů.

Dosažení konsensu o zásadách obsažených v místní Agendě 21 není jen teoretickým požadavkem obsaženým v materiálu Agenda 21 (Rio 1992), ale v praxi nám přímo umožňuje přijetí zásad a jejich uvedení do praxe. Doporučujeme založení skupin, které mají vliv na dění (Forum místní Agendy 21). Vybudujeme partnerskou spolupráci na konkrétních projektech s jasnými cíli, zformovanými pracovními skupinami, poradními sbory a kulatými stoly. Povedeme účastníky citlivě a cílevědomě celým procesem. Pojmenujeme zájmy jednotlivých skupin a budeme podporovat diskusi o těchto tématech, abychom tak vytvořili vzájemnou důvěru na základě otevřenosti a jasnosti záměrů.

Přístup k místní Agendě 21 a plánování

5. Budeme se snažit, aby náš vlastní domov byl zcela jasně v souladu s principy, které propagujeme.

Naše komunita by neměla přesouvat své problémy na jiné oblasti a nebo na budoucí generace. Etika v rámci strategie trvale udržitelného žití nás nutí udržovat rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou v rámci našeho města a nezatěžovat našimi ekologickými problémy širší okolí, naši zemi nebo kontinent. Zjistíme všechny možnosti, jak zastavit a nebo aspoň omezit exportování problémů způsobených naší komunitou. Prověříme, zda využívání našeho okolí je udržitelné i do budoucna a jaký vliv má činnost obyvatel naší komunity na naše životní prostředí. Posoudíme vlivy sociální a ekonomické. Zvážíme, jaký případný dopad by mohly mít naše aktivity na budoucí generace. O výsledcích sepišeme zprávu.

6. Budeme náš postup systematicky plánovat, abychom pokročili od analyzování ke konkrétní akci.

Místní Agenda 21 je proces, kterého se přímo účastní mnoho zainteresovaných skupin. To si vyžaduje systematický a postupný přístup během celého procesu. Nejdříve účastníci na fóru proberou otázky filozofie celého projektu a vize. Ty pak budou přijaty městskou radou na základě diskuse s veřejností. Pojmenujeme jednotlivé problémy, příčiny a následky, nabídneme městské radě k přijetí naše cíle, priority a problémy s využitím metody předběžného odhadu rizik. Dále definujeme návrhy konkrétních akcí a stanovíme cíle. Vypracujeme akční plán tak, abychom vyřešili dříve stanovené úkoly. Po uvedení do praxe pak sledujeme průběh celého programu, hodnotíme výsledky a zhodnotíme dosažený stav pomocí zpětné vazby.

Nástroje pro trvale udržitelné žití

7. Budeme integrovat otázky životního prostředí s aspekty ekonomického a sociálního rozvoje, abychom zlepšili zdraví a kvalitu života našich spoluobčanů.

Sociální stabilita a rovnoprávnost musí být zakotveny na trvale udržitelné ekonomice, která se opírá o rozumné využívání přírodní kapacity, tedy trvale udržitelného žití. Plánovací proces založený na těchto principech si vyžaduje začlenění sociálních a ekonomických aspektů, a proto je nutná spolupráce nejrůznějších sektorů komunity. Budeme koordinovat spolupráci v plánování nejen v oblasti životního prostředí, ale také ostatních souvisejících oblastí, zejména sociální a ekonomické. Chceme, aby do procesu rozhodování o nových komerčních projektech byly přijímány zásady předběžného odhadu rizik a aby byly přijaty zásady systému environmentálního managementu (EMAS) místními podnikateli.

8. Budeme používat moderní nástroje řízení k dosažení trvale udržitelného žití.

Chceme, aby naše místní úřady používaly široké spektrum metod a nástrojů k dosažení trvale udržitelného rozvoje a používali je v řešení otázek životního prostředí, ekonomiky, sociálních věcí a zdraví. S úspěchem můžeme použít indikátorů trvalé udržitelnosti k popsání stávajícího stavu a k měření dosaženého vývoje, zavést EMAS, metodu zvanou „environmental budgeting“ a další metody zahrnující ekologické externality, dále využít metod posuzování vlivu na životní prostředí a rozšířit je o odhad sociálních, zdravotních a ekonomických dopadů.

Zvyšování uvědomění a výchova

9. Vytvoříme programy pro zvýšení uvědomění o zásadách trvale udržitelného žití našich spoluobčanů, jednotlivých zájmových skupin, stejně jako politiků a místních a státních úředníků.

Zlepšení uvědomění a výchova jsou nezbytnými předpoklady k dosažení vzájemného propojení aspektů sociálních, ekonomických a péče o životní prostředí. Nezbytné je také profesní vzdělávání úředníků, kteří se tak poučí o možnostech různých praktických metod vedoucích k akci, metodách řízení a nástrojích k jejich dosažení. Budeme se věnovat vzdělávání všech skupin, které žijí v naší komunitě, vytvoříme vzdělávací a školicí programy pro mateřské školky, školy, univerzity, organizace zabývající se profesním vzděláváním a školením dospělých.

Vzájemná spolupráce a partnerství

10. Posílíme naše postavení vzájemnou spoluprací, vytvářením aliancí, sítí a organizováním kampaní.

Vybudujeme spolupráci s okolními městskými zastupitelstvy a budeme postupovat podle principů vzájemné

diskuse. Začleníme do procesu vládní a administrativní instituce na vyšší i nižší úrovni, a to v rámci všech našich iniciativ a programů. Toto naše snažení také bude podpořeno naším vstupem do sítě místních úřadů zapojených do kampaně místní Agendy 21.

11. Vybudujeme severojižní a východozápadní alianci pro trvale udržitelné žití.

Naše města nejsou izolovanými ostrovy. Nemůžeme proto budovat naši místní strategii trvalé udržitelnosti bez ohledu na to, jak využíváním našich místních zdrojů ovlivňujeme ostatní v globálním měřítku. Na to, co vychází od naší místní komunity. Cítíme proto zodpovědnost za naše činy, které se projevují v celosvětovém měřítku. Budeme spolupracovat s místními úřady také v rozvojových zemích. Zvážíme partnerství a spolupráci pro dosažení trvalé udržitelnosti na mezinárodní úrovni, možnosti bilaterální pomoci, zjistíme možnosti společných projektů na ochranu klimatu, kvality vody, půdy a zachování biodiverzity.

12. Budeme postupovat ve shodě s Evropskou kampaní za trvale udržitelná města.

Evropská kampaň za trvale udržitelná města a obce vstoupila konáním Lisabonské konference v říjnu 1996 do své druhé fáze zvané „Od Charty k akci“. Budeme pokračovat v uplatňování procesu místní Agendy 21 v souladu s ostatními evropskými místními úřady. Žádáme asociace a síť místních úřadů, aby i nadále poskytovaly praktickou podporu, vedení a školení.

Přijato účastníky Druhé evropské konference o trvale udržitelných městech.

Lisabon, Portugalsko, 8. října 1996

Hannoverská výzva čelních představitelů evropských měst a obcí na přelomu 21. století

0 Preambule

My, čelní představitelé 250 měst a obcí z 36 evropských zemí a přilehlých regionů, jsme se na Hannoverské konferenci 2000 (Třetí panevropská konference o udržitelných městech a obcích) ve dnech 9. až 12. února 2000 dohodli, že zhodnotíme, jakého pokroku jsme dosáhli v přechodu našich měst a obcí směrem k udržitelnosti, a že vytvoříme přehled aktivit, na které budeme muset na přelomu 21. století zaměřit naše úsilí.

Podpisem „Charty evropských měst a obcí směřujících k trvale udržitelnému rozvoji“ (Aalborgská charta) jsme se zavázali k zapojení se do procesu místní Agendy 21 nebo jiných procesů plánování udržitelného rozvoje a připojili jsme se ke Kampani evropských udržitelných měst a obcí, kterou ve spolupráci s Evropskou komisí a její expertní skupinou pro městské prostředí řídí a koordinuje Rada evropských měst a regionů (CEMR), Eurocities, síť Zdravých měst Světové zdravotnické organizace, Mezinárodní rada pro místní environmentální iniciativy (ICLEI) a Organizace spojených měst (UTO).

Podpisem Aalborgské charty se 650 zastupitelů místních a regionálních správ z 32 zemí Evropy přihlásilo k myšlenkám místní udržitelnosti a ke Kampani evropských udržitelných měst a obcí, do které se tak jejich prostřednictvím zapojilo více než 130 miliónů obyvatel evropských měst.

Vodítkem pro deklarace, které jsme přijali na konferencích v Turku, Sofii, Seville a Haagu a v nichž jsme vyjádřili potřebu jednat, byl Lisabonský akční plán. Od zahájení Kampaně jsme v udržitelnosti dosáhli nezanedbatelného pokroku, který se projevil v mnoha pozitivních změnách v našich městech a obcích. Dosavadní výsledky naší činnosti nás vybízejí k tomu, abychom začali řešit další před námi stojící úkoly.

1 Principy a hodnoty místních aktivit podporujících udržitelnost

- B.1 Máme společnou odpovědnost za spokojený život současných a budoucích generací. Usilujeme o větší sociální spravedlnost, bojujeme proti chudobě a sociální diskriminaci a snažíme se o vytvoření takového životního prostředí, ve kterém je možné žít zdravě a plnohodnotně. Vážíme si rozdílů v kultuře, pohlaví, náboženství, rase a věku, respektujeme je a uvědomujeme si, že přispívají ke společenskému bohatství našich měst.
- B.2 Jsme přesvědčeni, že ekonomika jako lidská činnost, využívající přírodních zdrojů k uspokojování potřeb jednotlivce i společnosti, musí být společensky spravedlivá a z hlediska ekologického efektivní a musí předcházet nadměrné spotřebě neobnovitelných zdrojů.
- B.3 Přijímáme společnou odpovědnost za udržitelný rozvoj. Chceme do tohoto procesu zapojit veřejnost a ve smyslu holistického myšlení a komplexního chápání udržitelného rozvoje chceme na realizaci našich globálních vizí spolupracovat se všemi úrovněmi státní správy a samosprávy (od národní úrovně až po místní) i s místními zainteresovanými stranami včetně nevládních organizací.
- B.4 Sdílíme společnou víru v to, že svět bez válek je předpokladem pro udržitelnou společnost.

2 Vedení města

- C.1 My, čelní představitelé obcí a měst, odpovídáme za místní aktivity z pohledu globální zodpovědnosti. Chceme být předvídaví ve vedení, neoblomní při řešení úkolů, které jsou před námi, a zodpovědní při realizaci naší činnosti. Pouze tak se dokážeme vyrovnat s neuvěřitelně rychlým tempem současných změn. S přihlédnutím k možnostem, překážkám a úkolům, uvedeným v příloze této Výzvy, jsme přijali následující závazky.
- C.2 Za předpokladu dodržování uznávaných společenských a environmentálních standardů jsme pro evropskou integraci, jejímž prostřednictvím lze dosáhnout sociální a ekonomické provázanosti. Integrace je základní podmínkou pro vytvoření udržitelného společenství a společnosti žijící v míru. Proto vítáme rozšíření Evropské unie a schvalujeme politiku spolupráce se zeměmi Středozeří.
- C.3 Čelíme závažným problémům chudoby a nezaměstnanosti, problémům nedostačujícího bydlení a špatných pracovních podmínek, znečištění ovzduší, hluku, dopravním zácpám, degradaci půdy a přirozeného prostředí a vyčerpání vodních zdrojů. Uvědomujeme si, že před zeměmi střední a východní Evropy stojí navíc další úkol, a to vypořádat se s obrovskými problémy zděděnými z minulosti. Musí se vyvarovat slepého přejímání lákavých, ale neudržitelných způsobů chování. Nerovný přístup ke zdrojům a energiím v přechodné fázi zvýšil rozdíly uvnitř společnosti.
- C.4 Cítíme zároveň odpovědnost za města a obce Jihu. Chceme posílit decentralizovanou spolupráci s městy rozvojových zemí, především se Středozeří.

- C.5 Chceme prosazovat takovou místní politiku, která zmenší ekologickou stopu naší společnosti. Nechceme, aby kvalita našeho života závisela na vykořisťování lidí a přírody, ať už v jakékoliv části světa. Každou aktivitu, kterou místní správa bude vyvíjet, je do budoucna nutné realizovat s ohledem na náš záměr vyvarovat se škod na životním prostředí a přenesení důsledků naší činnosti na příští generace.
- C.6 Jako klíčové řízení města směřujícího k udržitelnému rozvoji jsme identifikovali: integrované plánování rozvoje měst, racionální a ucelený rozvoj měst (zbytečné nerozšiřování do volné krajiny), obnovu zanedbaných městských částí a průmyslových zón, snížení a efektivnější využívání půdy a přírodních zdrojů, řešení místní dopravy, nakládání s energií, boj proti sociální diskriminaci, nezaměstnanosti a chudobě.
- C.7 Aby naše města byla „ekologičtější“, musíme nové možnosti pro jejich rozvoj hledat v inovacích současných technologií a v novém pojetí služeb. Měli bychom si být vědomi naší kupní síly na světovém trhu a chovat se tak, abychom vývoj směřovali k rozhodnutím příznivým z hlediska sociálního a environmentálního.
- C.8 Odpovídáme za zavádění ukazatelů místní udržitelnosti a za jejich vyhodnocování, na jehož základě bude možné stanovovat další cíle, monitorovat postup a zjišťovat, čeho jsme dosáhli. Přijetí souboru „Evropských společných ukazatelů udržitelnosti“ by mohlo poskytnout evropským zemím společný nástroj k porovnávání změn vedoucích k udržitelnosti.
- C.9 Odpovídáme za vytváření a další rozvíjení regionálních sítí sloužících k prosazování udržitelného rozvoje.
- C.10 Budeme pomáhat městům a obcím, jež se ocitnou ve výjimečné situaci z důvodu přírodních katastrof nebo následků války.
- C.11 My, čelní představitelé měst a obcí, jsme připraveni vzít na sebe všechny úkoly, které vyplývají z nároků na udržitelný rozvoj. Považujeme města a obce za přirozené celky, které se mohou řešením takových úkolů provázaně zabývat. Z toho důvodu se domníváme, že je v mnoha zemích zapotřebí posílit úlohu místních samospráv ve smyslu rozšíření jejich pravomocí a oblasti působnosti, stejně tak jako zajištění přiměřených zdrojů příjmů. Na druhou stranu by místní samosprávy měly přejít na nové demokratické a průhledné způsoby řízení a práce, umožňující také spolupráci s veřejností, a měly by bojovat proti jakýmkoliv formám korupce.

3 Naše výzva

D.1 **My, čelní představitelé měst a obcí Evropy a přilehlých regionů, kteří jsme se sešli v Hannoveru, vyzýváme mezinárodní společenství, aby:**

- (a) v širší míře podpořilo zavádění Agendy 21 (klíčového dokumentu ze Summitu země v Riu v roce 1992) a „Agendy bydlení“ (Habitat Agenda - klíčového dokumentu z druhé konference Spojených národů O lidských sídlech v Istanbulu v roce 1997) v zemích, které se ještě nezapojily do aktivit vedoucích k udržitelnému rozvoji
- (b) zastavilo dumping v oblasti pracovních sil a životního prostředí tím, že prosadí zabudování sociálních a environmentálních standardů do mezinárodních a mnohostranných obchodních dohod, a tím přispěje ke zmírnění chudoby
- (c) prostřednictvím zvláštních programů zrušilo dluhy
- (d) nebránilo aktivitám místních samospráv a aby podporovalo komunální politiku životního prostředí prostřednictvím mnohostranných dohod
- (e) poskytovalo přiměřené prostředky mezinárodním finančním fondům určeným k podpoře aktivit udržitelného rozvoje, zejména pak, aby v rámci „Global Environmental Facility“ (Globálního fondu pro životní prostředí) založilo fond pro udržitelnost měst.

D.2 **My, čelní představitelé měst a obcí Evropy a přilehlých regionů, kteří jsme se sešli v Hannoveru, vyzýváme evropské instituce, zvláště Evropský parlament, Evropskou radu a Evropskou komisi, aby:**

- (a) se přednostně jako základem pro udržitelnou evropskou společnost zabývaly udržitelným rozvojem na místní úrovni a aby ve struktuře Evropské komise vytvořily orgán s jasně vymezenou zodpovědností za udržitelný rozvoj měst
- (b) přednostně schválily přijetí systému spolupráce pro podporu Kampaně evropských udržitelných měst a obcí, aby poskytly výraznější finanční podporu, než jaká byla navržena Evropskou komisí, a aby tuto podporu rozšířily i na země přilehlých regionů
- (c) do vnitřní politiky trhu důsledněji zahrnuly sociální a environmentální zřetele včetně odpovídající legislativy, programů a plánů finanční podpory
- (d) podpořily a zabezpečily samosprávy ve všech evropských zemích a aby respektovaly princip subsidiarity při jakýchkoliv aktivitách Evropského společenství
- (e) při respektování principu subsidiarity vytvořily společně s asociacemi a sdruženími místních správ atmosféru spolupráce mezi místními úřady a Evropskou komisí
- (f) pouze na základě splnění kritérií udržitelnosti udělovaly místním a regionálním správám dotace a subvence, zejména ze Strukturálních fondů
- (g) účinněji podporovaly snahu místních samospráv zemí střední a východní Evropy a zemí Středozeří přiblížit se legislativě Evropské unie; tyto země by měly být motivovány oceněním za iniciativu, tvořivost,

- inovaci a značný pokrok v přibližování se k Evropské unii
- (h) spolupracovaly s místními a státními (provinčními) správami a s národními vládami na vytvoření jednotného environmentálního systému řízení směřujícího k udržitelnosti na všech úrovních
 - (i) podpořily Evropskou kampaň za trvale udržitelná města a obce, kterou společně koordinují asociace a sdružení místních správ a expertní skupina Evropské komise pro životní prostředí měst, a aby s ní navázaly partnerské vztahy
 - (j) zavedly daň z energií jako klíčový nástroj pro internalizaci společenských a environmentálních nákladů na používání energie a jako podnět pro udržitelné využívání energie a zvýšení energetické účinnosti a aby zrušily podporu letecké dopravy
 - (k) podpořily mezinárodní spolupráci obcí a regionů směřující k udržitelnosti a k výměně důležitých zkušeností
 - (l) ve spolupráci se všemi zainteresovanými stranami podpořily rozsáhlou mediální kampaň pro udržitelnost
 - (m) podpořily snahu místních samospráv o zavedení legislativy Evropské unie, týkající se udržitelného rozvoje měst a obcí.

D.3 My, čelní představitelé měst a obcí Evropy a přilehlých regionů, kteří jsme se sešli v Hannoveru, vyzýváme národní vlády, aby:

- (a) vytvořily politický rámec pro podporu udržitelného rozvoje na místní úrovni a zejména aby podpořily zavádění Agendy 21 a „Habitat Agenda“ v zemích, které se do aktivit spojených s prosazováním udržitelného rozvoje ještě nezapojily
- (b) podpořily národní Kampaně pro udržitelný rozvoj a místní Agendu 21
- (c) jedině při splnění podmínek udržitelnosti poskytovaly místním a regionálním správám subvence a dotace, zejména pro oblast rozvoje a obnovy měst (včetně problémů spojených s dopravou)
- (d) dohodly se na celoevropské dani z energií, vyjma energií obnovitelných a energií získávaných z kombinovaných zařízení na výrobu tepla a energie
- (e) při řešení mezinárodních projektů týkajících se udržitelného rozvoje uznaly města a regiony za plnohodnotné partnery.

D.4 My, čelní představitelé měst a obcí Evropy a přilehlých regionů, kteří jsme se sešli v Hannoveru, vyzýváme ostatní místní zastupitele, aby:

- (a) podepsali Chartu evropských měst a obcí směřujících k trvale udržitelnému rozvoji (Aalborgská charta) a tím se připojili ke Kampani evropských udržitelných měst a obcí
- (b) se angažovali v zavádění a rozvoji akčních plánů týkajících se zdraví a udržitelného rozvoje (místní Agenda 21), které vycházejí, kromě jiného, z Lisabonského akčního plánu
- (c) podpořili tuto *Hannoverskou výzvu čelních představitelů evropských měst a obcí na přelomu 21. století*
- (d) přijali odpovědnost za využívání přírodních zdrojů a za kvalitu životního prostředí na místní úrovni a aby zavedli takové systémy řízení, které zohledňují místní udržitelnost a umožňují výkon ochrany životního prostředí, jako např. Environmental Budgeting a EMAS
- (e) sami na svých úřadech prosazovali hospodaření podle principů udržitelnosti, tj. aby nakupovali především „zelené“ produkty a využívali především „zelených“ služeb

D.5 My, čelní představitelé měst a obcí Evropy a přilehlých regionů, kteří jsme se sešli v Hannoveru, vyzýváme další účastníky procesu místní Agendy 21:

- (a) aby podpořily Evropskou kampaň za trvale udržitelná města a obce i organizace a jejich sdružení, která ji koordinují
- (b) aby se angažovali v Kampani a v aktivitách k místní udržitelnosti
- (c) aby iniciovali účast svého města, obce nebo kraje v Kampani v případě, že ještě nejsou signatáři Aalborgské charty
- (d) jako různé vzdělávací a výzkumné instituce, aby poskytly všem, kteří se účastní místní Agendy 21, potřebné znalosti a postupy.

D.6 My, čelní představitelé měst a obcí Evropy a přilehlých regionů, kteří jsme se sešli v Hannoveru, vyzýváme účastníky rozhodovacího procesu a zástupce obchodního a finančního sektoru, aby:

- (a) pochopili, že perspektivy vyššího zisku a hodnot akcií mohou být vážně ohroženy, nebude-li zabezpečen udržitelný rozvoj měst a určitá životní úroveň jejich obyvatel jakožto spotřebitelů
- (b) se jako aktivní účastníci zapojili do procesu místní Agendy 21 a přispěli tak k vytvoření udržitelné společnosti
- (c) do společných strategií zahrnuli environmentální, zdravotní, bezpečnostní a rizikové prvky
- (d) se jako průkopníci zapojili do rozvíjejícího se trhu s ekologicky šetrnými výrobky a službami a profitovali z toho, že byli na tomto trhu mezi prvními.

Hannover, 11. února 2000

Naše úvahy

1. Příležitosti

- (a) Evropská integrace a především rozšíření Evropské unie o země střední a východní Evropy a politika Evropské unie vůči zemím Středozeří představují pro evropská města velkou příležitost. Tím, že se bude znovu určovat jejich úloha v Evropě, že budou směřovat ke sladění jejich legislativy s legislativou Evropské unie a že se budou stávat multikulturními, zlepší svoji konkurenceschopnost a stanou se místy „udržitelnějšími“ a atraktivnějšími.
- (b) Jak vyplynulo ze závěrů zasedání Evropské rady v Cardiffu (1998) a v Helsinkách (1999), je v současné době zahrnutí environmentálních hledisek do všech resortních politik důležitým cílem na evropské i národní úrovni. Města by se měla chopit příležitosti zajistit realizaci tohoto cíle na místní úrovni.
- (c) Návrh Evropské komise na vytvoření společného systému spolupráce k prosazování udržitelného rozvoje měst (COM[1999]557 konečná verze) je dobrým základem pro další podporu Kampani evropských udržitelných měst a obcí. Ta by měla být i nadále koordinována asociacemi a sítěmi místních správ ve spolupráci s Komisí.
- (d) V duální ekonomice, kde se projevují jak trendy globalizace, tak trendy lokalizace, bude nutné maximálně posílit vliv měst na dosažení udržitelného rozvoje místní mikroekonomiky. Dopady činnosti měst na místní úrovni by se měly silněji odrážet na úrovni globální.
- (e) Nebývalé množství znalostí, schopnost inovovat a přístup k novým technologiím - to vše může městům umožnit stát se centry návrhů změn a řešení.
- (f) Vše zlé je pro něco dobré - nedostatek finančních zdrojů nám i přes veškerá negativa dává možnost přehodnotit naše priority a zvýšit efektivitu našeho jednání.

2. Překážky

- (a) S využitím všech výše zmíněných příležitostí jsme ochotni pustit se do řešení před námi stojících úkolů. Víme však o celé řadě nepříznivých skutečností, které pro nás v tomto případě představují překážky. V některých evropských zemích je místní správa slabá a nemá dostatečné pravomoci. Oblast její působnosti je dostatečná, chybí jí však adekvátní zdroj příjmů.
- (b) Ceny na vnitřním/domácím trhu neodrážejí skutečné náklady, tj. nekalkulují se sociálními náklady a s náklady na životní prostředí. Nepřirozené dotace vytvářejí nesprávné stimuly.
- (c) Pokrok a úspěch se stále měří spíše ekonomickým růstem než udržitelností.
- (d) Finanční trhy, které ovládají kapitálový tok a investiční fondy, nejsou řízeny demokraticky.

3. Výzvy

- (a) Občané od obcí očekávají, že jim vytvoří dobré životní podmínky (životní prostředí, ve kterém se dá žít, odpovídající kvalita ovzduší apod.) a zajistí služby, jako jsou zásobování vodou, sběr odpadu a odpadních vod a jejich zpracování, veřejná doprava, bydlení, zdravotnické služby a vzdělání.
- (b) My, vedoucí představitelé z Evropy a přilehlých regionů, jsme si vědomi toho, že navzdory úsilí o zlepšení životního prostředí, většina evropských i celosvětových trendů ve vývoji stavu životního prostředí vzbuzuje závažné obavy - postupné změny klimatu, desertifikace, ztráta vodních zdrojů a ztráta biodiverzity mají a budou mít globální dopad. Mnohé z příčin zhoršující se situace mají původ ve znečištění ovzduší, hluku a přetížené dopravě. To vše způsobují obyvatelé měst a obcí, které to však zároveň ovlivňuje v jejich každodenním životě.
- (c) Současně si uvědomujeme, že ekonomické trendy představují pro naše města velké problémy. Globalizace ekonomiky tím, že finanční moc je větší než politická síla, snižuje vliv, který mohou mít občané na utváření vlastních životních podmínek prostřednictvím místních, národních a evropských parlamentů.
- (d) Společenské trendy jako důsledek ekonomických a technologických změn představují vážné problémy. Proti problémům stárnoucí společnosti, chronické chudobě a vzrůstající nezaměstnanosti stojí společnost orientovaná na stále větší spotřebu. Tyto okolnosti by mohly vést ke zvětšení nerovnosti mezi majetnými a nemajetnými. Zabránit tomu je pro města a obce směřující k udržitelnosti velmi náročný úkol.
- (e) Nebývalá rychlost rozvoje technologií a rychlé změny dané inovacemi informačních technologií zásadně změní způsob života obyvatel a způsob fungování měst a také to, jak se budou obyvatelé se svým městem identifikovat.
- (f) Nemůžeme pominout, že evropský životní standard je dosažen zneužíváním těch, kteří jsou v nevýhodném postavení. Zneužíváním levné pracovní síly a exploatací přírodních zdrojů v rozvojových zemích by se jako důležitým problémem měla zabývat všechna evropská města a obce, chtějí-li snížit jejich „ekologické stopy“, tj. jejich nároky na zdroje z jiných částí světa.
- (g) Ekonomické potíže, degradace půdy, politická perzekuce, války a občanské konflikty způsobují migraci obyvatel do evropských měst. Ty pak musí zajišťovat služby, infrastrukturu a sociální integraci pro stále vzrůstající populaci.

V oblasti implementace místní Agendy 21 Vám mohou poskytnout informace a poradenství tyto organizace

Český ekologický ústav

oddělení výchovy, vzdělání a osvěty
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Tel.: 02/71 73 25 75,
Fax: 02/71 73 77 21
e-mail: Alena.Reitschmiedová@ceu.cz
www.ceu.cz

Karlova univerzita

Centrum pro otázky životního prostředí
U Kříže 8
158 00 Praha 5
Tel.: 02/51080111
Fax: 02/5610441
www.czp.cuni.cz

Národní síť Zdravých měst ČR

Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
Tel./fax: 02/67082352
mobil: (0602) 500639
E-mail: praha@nspm.cz
www.brana.cz

Centrum pro komunitní práci

Americká 29
301 38 Plzeň
Tel./fax: 019/7329558
e-mail: cpkp.cr@telecom.cz

Ústav pro ekopolitiku o.p.s.

Hradební 3
110 00, Praha 1
Tel.: 02/2482 8557
Fax: 02/2482 6593
E-mail: iep@ecn.cz
www.ecn.cz/iep

Vybrané informační zdroje

Ministerstvo životního prostředí ČR

<http://www.env.cz>

Společnost pro trvale udržitelný život

<http://www.czp.cuni.cz/stuz/default.htm>

Agentura Koniklec - Agenda 21

<http://www.agenda21.cz/>

Econnect

<http://www.ecn.cz>

Eurocities

<http://www.eurocities.org>

Komise pro udržitelný rozvoj - Organizace spojených národů

<http://www.un.org/esa/sustdev/csd.htm>

Projekt Zdravé město Světové zdravotnické organizace (WHO)

<http://www.who.dk/healthy-cities>

Evropská unie

<http://www.europa.eu.int>

**V oblasti implementace místní Agendy 21 Vám mohou poskytnout
poradenství členové Sítě ekologických poraden v ČR**

EPS Brno

Ekologický právní servis
Bratislavská 31
602 00 Brno

Tel.: 05 / 45214431
Fax: 05 / 42214429
e-mail: eps.brno@ecn.cz

EPS Tábor

Ekologický právní servis
Pražská 223
390 01 Tábor

Tel.: 0361 / 255069
Fax/Tel.: 0361/251528
e-mail: eps.tabor@ecn.cz

ZO ČSOP Kosenka

Brumovská 11
766 01 Valašské Klobouky

Tel.: 0636 / 320069
Fax: 0636 / 320145
e-mail: kosenka@mail.walachia.cz

Rosa o.p.s.

Krajinská 18
370 01 České Budějovice

Tel.: 038 / 731 83 89
Fax: 038 / 320 30
e-mail: rosa@ecn.cz

ZO ČSOP Veronica

p.p. 91 (Panská 9)
601 91 Brno

Tel.: 05 / 4221 8351
Fax: 05 / 4221 0561
e-mail: veronica@ecn.cz

VIS

Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty
Bartolomějské nám. 47
698 01 Veselí nad Moravou

Tel.: 0631 / 322545
Fax: 0631 / 322545
e-mail: visbk@bilekarpaty.cz

VITA

Gen. Janouška 4
702 00 Ostrava

Tel.: 069 / 6616155
Fax: 069 / 6616155
e-mail: vitaova@ova.comp.cz

Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim

Pláteníkova 264
258 01 Vlašim

Tel.: 0303 / 845 169
Fax: 0303 / 845 169
e-mail: vlasim@csop.cz

STEP - Sítě ekologických poraden v ČR

Panská 9
602 00 Brno

Tel.: 05 / 4221 8351
Fax: 05 / 4221 0561
e-mail: veronica@ecn.cz